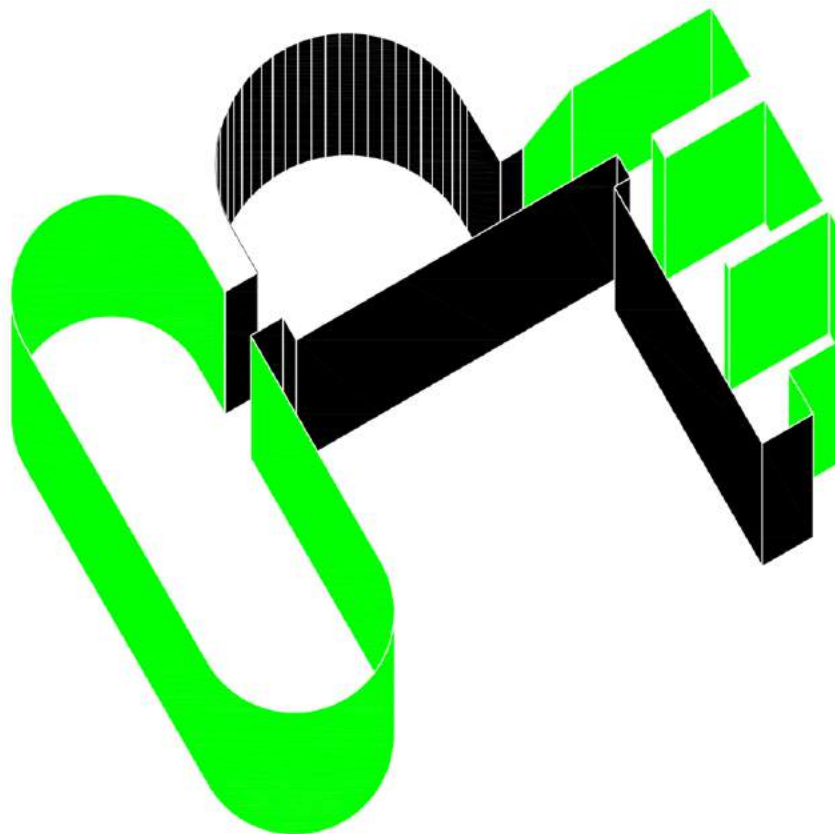

La Biennale di Venezia di Architettura

Freespace / Slobodni prostor

MONTENEGRO

EMERGING RESILIENCE: Reimage voids through sharing values

RESERVE SPACES: Beyond Building

Sam Lowry: ***Can you fix it?***

Harry Tuttle: ***No, I can't. But I can bypass it with one of these.***

[Holds up a bizarre device]

Brasil (1981), film Terija Gilijama (Terry Gilliam)

„ Stavlajući **u fokus čovjeka i povezujući ga sa okruženjem**, kustos se poziva na nužnost instrumentalizacije **principa rezilijentnosti** u lokalnom kontekstu, kao i potrebu za usvajanjem **modela djeljivih vrijednosti** (sharing values). Kao prvi korak ka identifikaciji, osnaživanju, oživljavanju, urbanoj regeneraciji slobodnih prostora, kustos uvodi koncept „reimagine urban voids“, kao osnovu za propitivanje urbanih realiteta u cilju **jačanja veze sa okruženjem**. „

iz Raspisa

Synopsis

Consumption of space. Today, in Montenegro, space (and territory) is being consumed by the private developments driven by private interests. In the case of Montenegro, public property that presented a dominant discourse in socialist times was shortly afterwards privatized in the 90ies, leaving no room for any kind of public discussion on the new content to take place. In the scale of territory, there are only few voids left that can be considered as beyond private. These voids, or Space Reserves, posses potential for articulating spatial needs beyond building.

Key words: *consumption of space, freezed territories, space reserves,*

Potrošnja prostora. Danas je u Crnoj Gori na snazi sviojevrnsna potrošnja prostora, koja se oslikava u stihijskoj gradnji koja je naklonjena privatizaciji prostora. Razrada teme **EMERGING RESILIENCE: Reimage voids through sharing values** u ovom istraživanju bi se sproveda kroz tematizaciju ideje o prazninama (*voids*) kao *Inkubatorima lečenja prostora* koji su devastirani privatnim interesom, kroz *Beyond Building* (Izvan gradnje/Više od zgrade) strategiju. Naime, ovaj rad uviđa potencijale u *fertile delay* (plodonosno odlaganje) pristupu prostornom, urbanističkom i arhitektonskom planiranju.

Beyond Building se čita kao pretpostavljeni prostor slobode.

***Reserve Space* bi zapravo bilo mesto na kojem odbijamo da budemo (ili još tačnije uspevamo da ne budemo) deo mreže koja hrani neoliberalni kapitalizam.**

Istraživanje bi se sprovedo kroz četiri ključna *scenarija*:

(01) **Interim territories/ *beyond property***- Ovaj scenario traga za prostorima u *sivoj zoni*, zakočenim u suprostavljenim interesima između društvene svojine kao nasleđa bivšeg političkog uređenja, i privatne svojine i interesa. Takodje, *Beyond property* se odnosi na prostore koji su u procesima društvene i ekonomske tranzicije izgubili svoju prvobitnu namenu (*post-industry, post-public property, post-function*). Ovaj scenario tretira ove „Zamrznute,, prostore kao pretpostavljene prostore slobode.
case study: Valdanos

(02) **Wilderness / *beyond urban*** Parkovi prirode predstavljaju prostorni resurs koji uživa zaštitu države. *Beyond urban* scenario predlaže koncipiranje mekih, organskih mreža- (*hiking infrastructure*) koje bi omogućile doživljaj ali ne bi ni na koji način kompromitovale pejzaž. U pitanju je mreža tačkastih intervencija koje daju podršku osnovnim potrebama čoveka u njegovom (ponovnom) susretu sa prirodom. U ovom slučaju doživljaj se smatra ključnim aspektom prostornih odluka.

“Off-grid isn’t a state of mind. It isn’t about someone being out of touch, about a place that is hard to get to, or about a weekend spent offline. [...] Living off-grid, therefore, means having to radically re-invent life as we know it. It means choosing to live in a way that is dramatically innovative: a way that draws on skills of the past and is inspired by concerns for our collective future.”

Life off-grid (2016), Jonathan Taggart

case study: Durmitor (Postoji 5 nacionalnih parkova u Crnoj Gori, svih pet bi mogli biti predmet istraživanja)

(03) **Cultural landscape / *beyond time*** (nasleđe kao resurs) Izgradjeni, urbani prostori koji poseduju kulturnu i istorijsku vrednost su zaštićeni kao spomenici kulture, i u tom smislu predstavljaju resurs. Međutim, ukoliko bi se ti spomenici kulture razmatrali delom šireg prirodno-građenog pejzaža kojem pripadaju, time bi i način na koji se ti prostori naseljavaju, koriste i grade predstavljao novi izazov za planiranje prostora. Naime, *Beyond time* scenario pretpostavlja ideju o proširivanju zone uslovne kontrole takvih celina, pri čemu se zaštita ne bi odnosila isključivo na artefakte arhitektonskog nasleđa, već in a krajolike kojih isti čine deo.

case study: Boka Kotorska

(04) **Waterscape / *beyond territory*** (voda kao ex(tra)teritorija) more, reke, jezera

Ovaj scenario hipotetiše sa potencijalima koje nosi budućnost tehnologije, ekološke osvešćenosti i razvoja, pri čemu bi se voda mogla razmatrati kao naseljeni ili naseljivi

case study: Morača

„Decenije obilježene tranzicijom ostavile su traga u domenima socio-ekonomskih i prostornih transformacija u pogledu urbanog razvoja, industrijske, urbane i ruralne regeneracije, te socio-kulturoloških odnosa. Generalni problem je nepostojanje koherentnog modela koji će obezbijediti teorijski i praktičan okvir za bavljenje **procesno-orijentisanim pristupom**.

Jedan od mogućih pravaca je rezilijentnost (*resilience*), ne kao koncept, već kao instrument za **razvoj fleksibilnih scenarija u cilju ostvarivanja visokog stepena sinergije prirode i kulture u lokalnom kontekstu**. „
iz Raspisa

O IZLOŽBI

Ovaj projekat vidi potencijal u temi **EMERGING RESILIENCE: Reimage voids through sharing values** jer i od arhitekata zahteva da izađu iz konforne pozicije alata kojima se inače služe i da pronađu otvoreni mehanizam za projektovanje ne samo fizičkog, već i mentalnog i društvenog prostora. Takav mehanizam je usmeren ka procesu, a ne ka proizvodu.

Ovaj zaplet nas vraća u zonu postavke koja prati metodološku dvojnost, i u sam fizički prostor paviljona uvodi tehnologiju (VR kao medij) kao narativ kompleksnih mehanizama koji definišu realnost.

U kontekstu izložbene postavke, *Chroma key**¹ zelena boja je korišćena kao anti-boja - kao novo, nametnuto svojstvo izložbenih prostora čime se simulira (druga) realnost koja se oživljava kroz VR opremu.

Potapanje novih, dodatih zidnih površina izložbe u istovetnu boju je postupak koji ima za cilj da naglasi izmeštanje, tj. preklapanje dve realnosti, tj. simulacije svakodnevice života u fizički prostor izložbe na Bijenalu. Time treba da postane jasno da sadržaj i narativ izložbe pripada, tj. dolazi iz drugog prostornog konteksta.

¹ RAL 6038 Luminous green

HomeGreen huesRAL 6038 Luminous green

This page shows RAL color 6038 with the name of Luminous green.

This color is part of the category Green hues. In other languages this RAL color is known under the following names:

German: Leuchtgrün

Dutch: Briljantgroen

French: Vert brillant

Italian: Verde brillante

Spanish: Verde brillante

*Chroma key je vizuelni efekat/postproduksijska tehnika za komponovanje (nanošenje) dve slike ili video sadržaja na osnovu nijansi boja (hroma opseg). Ova tehnika se koristi u mnogim poljima kako bi se uklonila pozadina u odnosu na predmet interesovanja ili obratno. Posebno se koristi u video i filmskoj industriji. Zahvaljujući Chroma key tehnici, opseg boja u odabranom delu snimka-kadra postaje proziran, omogućavajući zasebno snimanje pozadinskog snimka ili drugog okruženja u scenu. Chroma key tehnika se obično koristi u video produkciji i postprodukciji.

Operacionalizacija realizacije izložbe

Realizacija izložbe se sprovodi u dva glavna pravca:

- (1) produkcija izložbene postavke i
- (2) produkcija sadržaja izložbe

Izložbena postavka uključuje:

- (1.1) arhitekturu izložbe,
- (1.2) izložbene eksponate- artefakte, i
- (1.3) audio-video oprema i tehnika.

Realizacija ovog segmenta podrazumeva odabir, nabavku, pripremu i montažu elemenata.

Sadržaj izložbe se priređuje kroz

- (2.1) *think tank* platformu i *call for ideas* međunarodni konkurs na temu
- (2.2) katalog/kompendijum

O sadržaju – analitički i istraživački deo projekta

Izložbenu postavku prati istraživanje koje ima za cilj da tematski okvir kontekstualizuje i utemelji u kontekst ideje o *Reserve Spaces*. Identifikovane manifestacije teme u lokalnom kontekstu postaju predmet istraživanja, a kroz filter ideje, ili teze, da je **hakovanje** postupak koji nam omogućava slobodu delovanja, i življenja. Radni prostorno-društveni obrazci, scenariji korišćenja prostora koji su predmet istraživanja deo su spektra prostornih intervencija koje se mogu svrstati u prelazne ili sive zone delovanja u prostoru, sa fokusom na **praznine kao resurs** koji autori vide kao karakterističan oblik prethodno pomenutog delovanja izvan gradnje, koji se razume kao doprinos rezilijentnosti prostora. u lokalnom fizičkom kontekstu.

O metodi

Metod analitičkog segmenta projekta je upućen u dva smera: 1) istraživanje i definisanje savremenih tehnika, postupaka i tehnologija koje omogućavaju *Space Reserve* i 2) analiza i sistematizacija uočenih prisutnih modela *prilagođavanja* konvencionalnih praksi naseljavanja i življenja, te projektovanja.

Katalog/KOMPENDIJUM izložbe se sastoji iz četiri segmenta:

- I. Teorijski okvir/ tekstovi, eseji, reference (***call for contributions***)
Ovaj deo rada koncipiran je kao čitanka/hrestomatija uzornih tekstova koji su relevantni za razumevanje i teorijsko utemeljenje aktuelnih pravaca mišljenja o temi. Čitanka je koncipirana kroz nekoliko podtema koje referišu na ključne pozicije za ,otključavanje, tematskog okvira. Ovaj deo sadržaja treba da potvrdi (ili dovede u pitanje) vezu između tematskog okvira *Freespace* i tematskog usmerenja *Beyond Building*
- II. Pravni okvir i legislative/izvodi, komentari i zaključci, mreža aktera (**round table**)
Ovaj segment nastoji da omogući razumevanje i rasvetli sve specifičnosti izabranih prostora (studije slučaja). Kroz hronologiju prostornog delovanja prema tim prostorima, ideja je da se razume i rasvetli logika njihovog nastajanja. Takođe, ideja je da se kroz tumačenje i analizu aktuelnog pravnog okvira ustanovi logika (potencijalnog) opstanka istih.
- III. Katalog u katalogu / Taxonomy of Voids/ mapping (***workshop***)
- tipologija oblika/arhitektonika: projektovano i/ili vernaklarno
- tipologija relacije prema obali-reci
- tipologija programa: privatno, zajedničko, javno
Ovaj segment publikacije predstavlja svojevrsan katalog prostora koji predstavljaju praznine (*Voids*), tj. *Space Reserves* u odnosu na specifični kontekst, i na konkretan scenario. Odabrani prostori bi bili analizirani kroz set kriterijuma, sa ciljem objedinjavanja znanja i zaključaka o logici i praksi interpretacije datih prostora. Ovaj rad- prikupljanje podatka, beleženje i analiza na licu mesta se sprovodi kroz format radionice.
- IV. *Think tank / Beyond Building* (***call for ideas***)
materijal koji tematizuje projekat kroz istraživanje potencijala neizgrađenih *Reserve* prostora, i pretpostavljene slobode koja im pripada.
Ovaj, poslednji, segment kataloga izložbe predstavlja publikaciju rezultata istraživanja koje se odnosi na potencijale i budućnost principa rezilijentnosti kroz koncept *Beyond Building*, i koje se sprovodi kroz aktivnosti koje prethode izložbi. Glavna aktivnost koja se odnosi na ovaj segment rada je **međunarodni konkurs/Call For Ideas**: Internacionalni poziv za ideje prema 4 predložene situacije a kroz tematske podceline koje razmatraju princip rezilijentnosti kroz koncept *Beyond Building: inovating everyday, new models of living, reinventing commons, utopian speculations*.

Think tank je zamišljen kao platforma koja podrazumeva aktivnosti kako pre, tako i tokom i nakon izložbe na Bijenalu. Viđenja smo da je tema aktuelna i važna, te da u skladu sa time poseduje potencijal da bude aktivno razmatrana i izvan okvira Bijenala.

Ovaj analitički deo rada biće predmet posebne pažnje, a koji može biti formulisan i kao autonomni sadržaj, te koji naknadno može dalje da se komunicira (okrugli stolovi tokom ili posle bijenala, radionice, simpozijumi...) kao i da se izlaže kao gostujuća izložba u regionu.

Reserve

From Wikipedia, the free encyclopedia

Reserve or **reserves** may refer to:

Economics

Reserve (accounting), any part of shareholders' equity, except for basic share capital

Actuarial reserves, a liability equal to the present value of the future expected cash flows of a contingent event

Bank reserves, holdings of deposits in central banks plus currency that is physically held in bank vaults

Foreign-exchange reserves, the foreign currency deposits held by central banks and monetary authorities

Reserve currency, a currency which is held in significant quantities as part of foreign exchange reserves

Mineral reserve, natural resources that are economically recoverable *compatible*

Official gold reserves, held by central banks as a store of value

Auction Reserve, a minimum amount of money bid required for a sale in an English auction

Places *Irrelevant*

~~Reserve, Kansas, a US city~~

~~Reserve, Louisiana, a census-designated place in St. John the Baptist Parish~~

Sports

Reserve (sport), a player not in the starting lineup

Reserve clause, part of a player contract in North American professional sports

Reserve team, the second team fielded by a sports club

Injured reserve list, a list of injured players temporarily unable to play

Military

Military reserve, military units not initially committed to battle

Military reserve force, a military organization composed of citizens who combine a military role with a civilian career

Land management

Game reserve, land set aside for maintenance of wildlife for tourism or hunting

Indian reserve, in Canada, a tract of land reserved for the use and benefit of a band

Indian reservation, an equivalent concept in the United States

Nature reserve, a protected area of importance for wildlife, flora, fauna or features of geological or other special interest *compatible*

Other uses

~~Course reserve, library materials reserved for particular users~~

Dynamic reserve, the set of metabolites that the organism can use for metabolic purposes

Fuel reserve, an extra fuel tank, or extra fuel in the main fuel tank

~~Reserve police officer, an auxiliary police officer~~

Reserve study long-term capital budget planning tool

Reserve wine, a wine that is specially designated

~~Reserved (retail), a Polish clothing store chain, part of Poland-based LPP S.A. (Lubianiec Piechocki i Partnerzy)~~

Stockpile, a reserve of bulk materials for future use

Space

Natural reserve

Post-function reserve

Historical/cultural reserve

Waterscape reserve

Dalje o temi: Reference

Rebeka Solnit, Lutalaštvo, istorija hodanja

George Myerson, Ekologija i kraj postmoderne

CrimethInc., Rad: kapitalizam ekonomija otpor

Tomas Hilan Eriksen, Tiranija trenutka

La Biennale di Venezia di Architettura

Freespace / Slobodni prostor

MONTENEGRO

EMERGING RESILIENCE: Reimage voids through sharing values**RESERVE SPACES: Beyond Building**

Troškovi za realizaciju izložbe

(1) produkcija izložbene postavke

(1.1) arhitektura izložbe	m ²	jed.	cena
1.11 čišćenje paviljona, obračun po m ²	110	1	110€
1.12 postavljanje gipsanih zidova, nabavka materijala I postavljanje dvoslojnih gipsanih zidova na podkonstrukciji d=8cm, obračun po m ²	150	8	1200€
1.13 krečenje gipsanih zidova, rastvorenim odležalim krečom, četkom i pompom. Sve površine okrečiti četkom prvi put, brusiti i gipsovati manja oštećenja i pukotine, a zatim kompresorom preći drugi put da bi se postigao efekat preliva definisan po RAL karti u dogovoru sa projektantima, obračun po m ²	150	4	600€
1.14 Nabavka VR headset, Obračun po komadu	4	700	2800€
1.15 montaža VR headseta I prateće opreme, Nabavka materijala izrada i ugradnja opreme od čeličnih profila raznog preseka. obračun po komadu	4	300	1200€
1.16 stampanje konkursnog materijala priprema I stampa materijala na samolepljivoj foliji 980x250, obračun po komadu	1	400	400€
1.17 Nabavka postolja za katalog, obračun po kom	1	150	150€
1.18 elektroinstalacije	pau	1000	1000€
1.19 troškovi montaže i demontaže	pau	1000	1000€
ukupno			8460€
(1.2) audio-video oprema I tehnika kom jed. cena			
1.20 nabavka TV LED dijagonala 32,	4	300	1200€
1.21 nabavka zvučnika,	4	75	300€
1.22 nabavka projektora,	1	500	500€
ukupno			2000€
realizacija izložbe			10460€

Wilderness / beyond urban

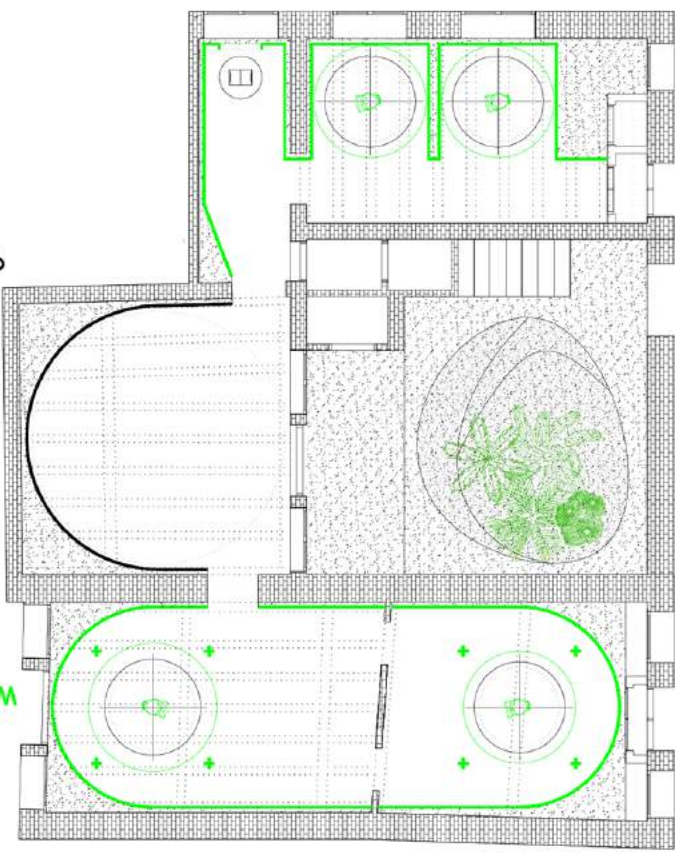
Interim territories/ beyond property

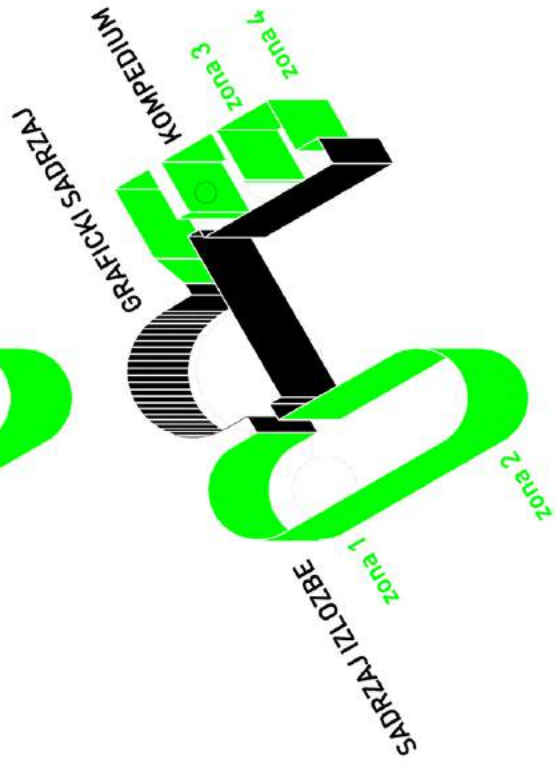
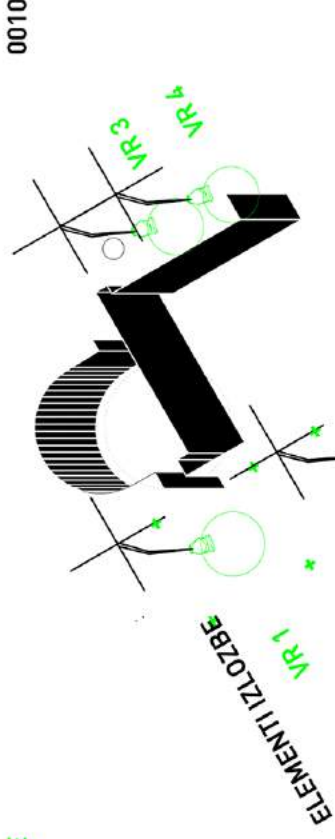
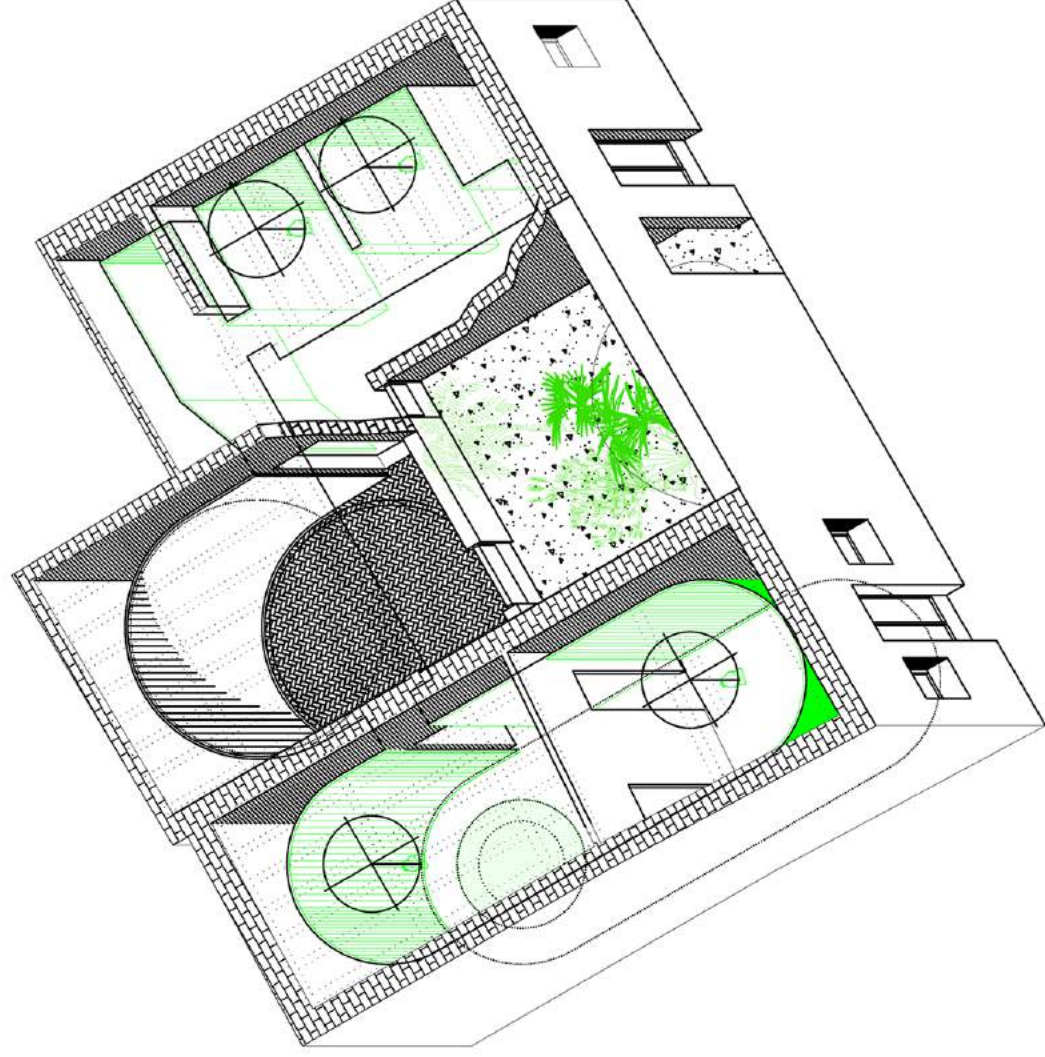
KATALOG-KOMPEDIUM

Waterscape / beyond territory
Cultural landscape / beyond time

storage

COURTYARD

GRAFIČKI SADRŽAJ

KOMPEDIUM

zona 3

zona 4

zona 1

zona 2

